

Budźko, Iryna

Z życia nauki i z życia Towarzystwa : Pogranicza Białorusi : historia, kultura, język (Warszawa, 28-29 XI 2006 r.)

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 69, 33-35

2006

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

POGRANICZA BIAŁORUSI:
HISTORIA, KULTURA, JĘZYK
(Warszawa, 28–29 XI 2006 r.)

28–29 listopada 2006 r. w Warszawie odbyła się naukowo–metodyczna konferencja „Pogranicza Białorusi: historia, kultura, język”, poświęcona przedstawieniu wyników badań terenowych prowadzonych w ramach pięcioletniego programu Międzynarodowej Szkoły Humanistycznej Ośrodka Badań nad Tradycją Antyczną w Europie Środkowej i Wschodniej przy Uniwersytecie Warszawskim. Uczestnikami badań białoruskich pograniczy byli młodzi badacze, doktoranci i studenci starszych lat studiów humanistycznych z Grodna, Mińska, Brześćcia, Lwowa, Kijowa, Warszawy, Białegostoku, Pragi, Wilna. Program „Pogranicza Białorusi: historia, kultura, język” łączył w sobie wykłady teoretyczne z zakresu nowszych osiągnięć w humanistyce (historia, zwłaszcza problemy indywidualnej i zbiorowej pamięci historycznej, etnologia, elementy socjologii i i socjolingwistyki, metodologia badań terenowych), z praktyką badawczą na białorusko–polskim, białorusko–polsko–litewskim, białorusko–ukraińskim i białorusko–rosyjskim pograniczach Białorusi. Konferencję organizowało Towarzystwo Naukowe Warszawskie, OBTA UW i Instytut Sławistyki Polskiej Akademii Nauk.

Referaty przedstawiali uczestnicy projektu (stali wykładowcy i słuchacze), jako koreferenci wystąpili głównie krajowi specjaliści, profesorowie polskich uniwersytetów i pracownicy akademicy (Leszek Bednarczuk, Andrij Danylenko, Ewa Golachowska, Halina Karaś, Oleg Łatyszczek, Anna Malewska–Szałygaj, Irena Maryniakowa, Małgorzata Ostrówka, Marian Pokropek, Ryszard Radzik, Justyna Straczuk, Jerzy Turonek, Bogdan Walczak, Katarzyna Waszczyńska, Anna Zielińska, Małgorzata Zowczak).

Konferencję otworzyli: prof. Elżbieta Smułkowa, kierownik projektu, prof. Jerzy Axer dyrektor OBTA UW i dyrektor programowy MSH oraz prof. Zbigniew Greń, dyrektor Instytutu Sławistyki PAN. E. Smułkowa swój inauguracyjny referat poświęciła prezentacji projektu szkoleniowo–badawczego „Pogranicza Białorusi: historia, kultura, język” oraz ogólnym zagadnieniom teoretycznym w badaniu pogranicza. Następnie swój referat „O charakterze lingwistycznym

i socjolingwistycznym białoruskich pograniczy. Zarys problematyki” przedstawiła Iryna Budżko (Mińsk).

Zagadnienia historyczne, będące przedmiotem badań terenowych, przedstawione zostały w referacie Alesia Smalanczuka (Grodno) „Druga wojna światowa w pamięci mieszkańców zachodniego i wschodniego pogranicza Białorusi”. Problemom badań kulturolingwistycznych został poświęcony referat badacza z Mińska Wolhi Łabaczeŭskiej „Tradycyjny strój jako marker identyfikacji etnicznej na pograniczu”. Etnolog z Warszawy Anna Engelking wygłosiła referat na temat „Czym jest «nacja» na wschodzie Białorusi?”

Wiele referatów było poświęconych problematyce socjolingwistycznej: w tym referaty Niny Miaczkoŭskiej (Mińsk) „«Trasianka» w kontinuum białorusko–rosyjskich idiolektów. Kto i kiedy mówi «trasianką»?”; Ewy Wojtyry (Warszawa) „Socjolingwistyczna sytuacja we wsiach Ostrów Południowy i Klejniki na Białostocczyźnie Wschodniej”; Maryji Łucewicz (Grodno–Warszawa) „Wielojęzyczność mieszkańców rejonu sopockińskiego na polsko–białoruskim pograniczu”; Joanny Getki (Warszawa) „«Po naszymu» – charakterystyka świadomości językowej mieszkańców pogranicza białorusko–rosyjskiego”; Mirosława Jankowiaka (Warszawa) „Sytuacja socjolingwistyczna na pograniczu białorusko–rosyjskim (na przykładzie wybranych miejscowości).” Badaniu gwary zawodowej szapawałów w aspekcie linwistycznym i socjolingwistycznym został poświęcony referat Marty Wojewódzkiej (Białystok).

Zagadnienia kulturologii i etnologii zostały poruszone w referatach Tatiany Iwanowej (Grodno) „Język „mieszany” – „mieszany” świat”; Iryny Aluninej (Mińsk) „Bóg czy jest czy nie, a trochę wierzyć trzeba – świadomość religijna mieszkańców pogranicza Białorusi”; Grażyny Charytoniuk (Białystok) „Białoruski obrzęd dziadów”; Eduarda Mażko (Grodno) „Podróż poza lokalność”; Karoliny Lichtarowicz (Warszawa) „Swojskość i lokalność w świadomości mieszkańców wiejskich terenów pograniczy Białorusi”; Swiatłany Czuwak (Grodno) „Kołchoz: chłop – praca – ziemia (próba analizy historyczno–antropologicznej)”.

Ciekawej problematyki historycznej dotyczyły referaty: Nadzieji Syczuhowej (Mińsk) „Pochodzenie i los historyczny Polaków w pamięci mieszkańców okolic Mozyrza” i Wolhi Szataławaj (Mińsk) „Wizerunek władzy i liderów politycznych w ocenie mieszkańców wschodniego pogranicza”, Siarhieja Chomicza (Mińsk) „Kształtowa-

nie się granicy białorusko–rosyjskiej w XX w.”, Iryny Ramanawej (Mińsk) „Życie w warunkach sowieckiego pogranicza. Białoruskie pogranicze po sowieckiej stronie granicy państwowej w 1930–tych latach”, Siarhieja Tokcia (Grodno) „Zmiany w strukturze etnicznej i wyznaniowej mieszkańców Grodzieńszczyzny w II połowie XX wieku”.

Po kolejnych referatach występowali koreferenci (wcześniej zapoznani z tekstami referatów) i przedstawiali swój punkt widzenia na reprezentowaną problematykę. W rezultacie inaugurowało to ciekawą, podbudowaną argumentacją dyskusję ogólną.

Pięcioletni program szkoleniowo–badawczy MSH OBTA UW i przeprowadzona konferencja pozwoliły wyznaczyć nowe aspekty w badaniu terenów pogranicznych. Nabyte doświadczenie może być wykorzystane w badaniach nie tylko białoruskich pograniczy. W 2007 roku zostanie wydana w Wydawnictwie DiG publikacja referatów wygłoszonych na konferencji pod tytułem „Pogranicza Białorusi w interdyscyplinarnej perspektywie”.

Iryna Budźko